

Algunes qüestions sobre taxes municipals

Enguany, s'han tornat a plantejar queixes per qüestions relatives a les taxes, com ara amb relació a la imposició de taxes quan no hi ha l'aprofitament de domini públic per causes no imputables al subjecte passiu o perquè no existeix la prestació del servei per al qual s'imposa la taxa, o bé perquè es considera que la quota tributària no és proporcional al benefici obtingut.

D'acord amb l'article 20 del Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei reguladora de les hisendes locals, "les entitats locals poden establir taxes per la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic local, així com per la prestació de serveis públics o la realització d'activitats administratives de competència local que es refereixen de manera particular als subjectes passius, els afectin o els beneficiïn".

La característica principal d'aquest tribut és, doncs, que la persona que el paga rep una contraprestació a canvi, bé en forma d'utilització privativa o d'aprofitament especial del domini públic, bé com a prestació d'un servei públic o realització d'una activitat administrativa.

Hi ha d'haver una correlació entre la càrrega tributària i l'aprofitament especial del domini públic

Pel que fa a la primera forma de manifestació de la taxa, cal recordar que l'apartat 3 de l'article 20 conté una enumeració de supòsits en els quals s'entén que les entitats locals poden establir taxes per l'aprofitament especial del domini públic, entre les quals hi ha la consistent en l'entrada i la sortida de vehicles a través de les voreres, sobre la qual aquest any s'han rebut diverses queixes.

Cal indicar que perquè aquest supòsit pugui generar taxes locals és necessària la concurrència de tres circumstàncies: a) que es tracti d'un aprofitament especial o privatiu; b) que el seu ús sigui legítim i c) que els béns siguin de domini públic.

Així doncs, amb relació a la primera, cal tenir en compte que s'ha de produir un ús efectiu i real del domini públic perquè neixi l'obligació

del pagament de la taxa. No és suficient l'existència d'una porta capaç de facilitar l'entrada de vehicles perquè es meriti la taxa. I, pel que fa a la segona i tercera circumstància, val a dir que les entrades de vehicles a través de la vorera són una utilització anormal del domini públic viari i, per tant, fan referència a l'aprofitament especial d'un bé de domini públic, l'ús del qual, en caràcter general, no es pot entendre que no sigui legítim, sempre que no hi hagi una norma que el prohibeixi.

D'acord amb això, val a dir, també, que la Llei reguladora de les hisendes locals disposa que la taxa es merita quan s'inicia l'ús privatiu o l'aprofitament especial del domini públic i estableix la possibilitat de la meritació periòdica del tribut, quan la naturalesa de la taxa ho exigeixi i així ho determini l'ordenança fiscal corresponent.

Malgrat aquesta meritació periòdica del tribut, en el cas que desaparegui l'efectiva utilització de l'aprofitament especial del domini públic per causes no imputables a qui fins aleshores s'havia beneficiat d'aquell ús, l'Administració no pot continuar exigint-ne la taxa i, en conseqüència, és procedent la devolució de l'import que s'hagi abonat més els interessos corresponents.

D'acord amb això, el Síndic, arran d'una queixa, va recordar a l'Administració que és improcedent la taxa d'entrada i de sortida de vehicles quan no és possible l'ús efectiu de l'aprofitament del domini públic, amb motiu d'unes obres municipals de remodelació del carrer que impossibilitin la circulació rodada en el tram de via on hi ha concedit el gual. Així mateix, cal tenir en compte que si, un cop finalitzades les obres, les característiques de la via han variat i la persona no pot reprendre l'aprofitament especial del domini sense una autorització prèvia de l'Ajuntament per circular en el tram on hi ha l'entrada i la sortida de vehicles, l'Administració tampoc no en pot exigir la taxa.

Pel que fa a la determinació de la quota tributària, la Llei reguladora de les hisendes locals disposa que l'import de les taxes per la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic es fixa, amb caràcter general, prenent com a referència el valor que tindria al mercat aquesta utilitat o aprofitament, si els béns afectats no fossin de domini públic. Tanmateix, tenint en compte que els béns sobre els quals s'ha de valorar la utilitat es troben fora del mercat, és evident la dificultat per concretar

quin és aquest valor, situació que han reconegut els tribunals.

Ara bé, les ordenances fiscals són les que han d'establir en cada cas, atenent la naturalesa específica de la utilització privativa o de l'aprofitament especial de què es tracti, els criteris i els paràmetres que permeten definir el valor de mercat esmentat. Així doncs, malgrat que la indeterminació del valor del mercat permet que els ens locals gaudeixin de certa discrecionalitat, en tant que poden escollir entre diferents valors possibles, aquesta actuació de l'Administració es troba subjecta a una sèrie de límits, com ara el respecte del principi de proporcionalitat, i el respecte a la naturalesa sinal·lagmàtica de la taxa, el respecte del principi de capacitat econòmica i del principi d'equivalència.

Cal que es produeixi la prestació efectiva del servei per poder imposar una taxa

Val a dir, també, que els acords d'establiment de taxes per la utilització privativa o l'aprofitament especial del domini públic o de modificació de les tarifes o d'algun dels elements essencials s'han d'adoptar en vista d'informes tecnicoeconòmics en què es posi de manifest el valor de mercat de la utilitat derivada del bé de domini públic. En aquest sentit, el Síndic recorda que en aquest informe han de quedar definits quins han estat els criteris i paràmetres per determinar el valor de la utilitat del bé per garantir la seguretat jurídica i la interdicció de l'arbitrarietat.

Independentment del mètode de quantificació de la quota, per determinar-la cal tenir en compte que hi ha d'haver una correlació entre la càrrega tributària que s'imposa i l'aprofitament especial del domini públic que es grava. En

aquest sentit, el Síndic valora positivament que en el moment d'establir tarifes per al càlcul de la quota tributària un dels criteris utilitzats sigui la intensitat de l'ús derivat de l'aprofitament especial.

Arran d'una queixa, el Síndic ha tingut l'oportunitat d'examinar una ordenança fiscal en què es té en compte el criteri d'intensitat d'ús per fixar la quota tributària de la taxa d'entrada i de sortida de vehicles. En concret, el criteri d'intensitat d'ús es valora diferenciant si es tracta d'habitatges unifamiliars o no, i en el cas dels habitatges dividits en propietat horitzontal, segons el nombre de places d'aparcament. El Síndic considera que el criteri d'intensitat d'ús amb relació als trams fixats en l'Ordenança fiscal no és l'idoni ni resulta congruent des del punt de vista del benefici obtingut per part del subjecte passiu, ja que s'han d'adequar les tarifes per al càlcul de la quota tributària de la taxa d'entrada de vehicles a través de les voreres al nombre de places d'estacionament o bé ponderar-ne els trams, de manera que es garanteixi l'equilibri entre la intensitat de la realització del fet imposable i la càrrega tributària.

Finalment, pel que fa a la segona forma de manifestació de la taxa, és a dir, pel que fa a la taxa imposada per la prestació del servei o la realització d'activitats administratives, aquest any s'han tornat a rebre diverses queixes sobre la taxa de recollida d'escombraries. En algunes, s'hi ha exposat el desacord amb la imposició de la taxa de recollida domiciliària d'escombraries pel fet de no disposar de contenidors propers a l'habitatge. Sobre això, el Síndic ha recordat a l'Administració que cal la prestació efectiva del servei per poder imposar-ne la taxa. En altres queixes, s'ha manifestat la disconformitat amb la quota tributària perquè es considerava que no es respectava l'equilibri entre l'ús que se'n feia i el benefici obtingut, fet pel qual el Síndic va recomanar la revisió de les tarifes aplicades per al càlcul de la quota tributària de la taxa.

Queixa 00041/2011

El president d'una comunitat de veïns va presentar una queixa perquè l'Ajuntament d'Esparreguera havia modificat l'ordenança fiscal reguladora de la taxa d'entrada i de sortida de vehicles sense tenir en compte els edificis de pocs veïns dividits en propietat horitzontal.

Una vegada estudiada la queixa i rebuda la informació de l'Ajuntament, el Síndic va suggerir a l'Ajuntament que adequés les tarifes per al càlcul de la quota tributària de la taxa segons el nombre de places d'estacionament o bé que en ponderés els trams, de manera que es garantís l'equilibri entre la intensitat de l'aprofitament especial del domini públic i la càrrega tributària.